

МЕНЕДЖМЕНТ

УДК 339.543

М. Г. Бортнікова, Я. О. Крохмальна
Національний університет “Львівська політехніка

ОСОБЛИВОСТІ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ВАНТАЖІВ У МИТНОМУ РЕЖИМІ “МИТНИЙ СКЛАД”

<https://doi.org/>

© Бортнікова М. Г., Крохмальна Я. О., 2021

Досліджено сутність та особливості митного режиму “митний склад” у сучасних умовах зовнішньоекономічної діяльності. Наведено послідовність етапів митного оформлення вантажів у митному режимі “митний склад”. Проаналізовано проблематику митних складів та особливості поміщення товарів у митний склад, а також особливості та допустимі строки їх зберігання. Зазначено види операцій, пов’язані із забезпеченням умов зберігання товарів. Подано перелік документів, які необхідні для отримання дозволу на відкриття та експлуатацію митного складу.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність; митне оформлення; митний режим; митний склад; склад тимчасового зберігання; строк зберігання; товар; вантаж.

Постановка проблеми

Процедури митного контролю та митного оформлення вантажів, що переміщуються через митний кордон України, регламентовано відповідними нормативно-правовими актами різної правової сили, зокрема: законами України, постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства фінансів України та іншими актами, що встановлюють обсяг та зміст митних формальностей у процесі переміщення товарів через митний кордон України. Здійснення процедури митного оформлення є ключовою умовою для випуску товарів у вільний обіг, у зв’язку із застосуванням заходів тарифного і нетарифного регулювання. Суб’єкти зовнішньоекономічної діяльності мають змогу вибрати один із чотирнадцяти митних режимів. Існує безліч причин щодо використання кожного митного режиму, зокрема митного режиму “митний склад”.

Актуальність дослідження

У сучасних умовах глобалізації світовий ринок характеризується істотним зростанням обсягів зовнішньої торгівлі. Доцільно зазначити, що митні органи в Україні для спрощення митних процедур та митних формальностей активно впроваджують електронне митне декларування, що значно зменшить вартість митного оформлення та підвищить ефективність митного контролю. Упровадження сучасних інноваційних технологій, а саме: диджиталізація митно-адміністративних документів, упровадження механізмів “Єдиного вікна”, автоматизований алгоритм випуску товарів через митний кордон – сприяє розвитку міжнародних економічних взаємовідносин.

Беручи до уваги усе вищезазначене, варто зауважити, що ця тема є надзвичайно актуальною, оскільки обсяг експортно-імпорتنих операцій щодня зростає, що спричиняє збільшення кількості процедур митного оформлення, зокрема в митному режимі “митний склад”.

Формулювання мети та завдання статті

Вивчення та дослідження проблем митного оформлення вантажів у митному режимі “митний склад” зумовлене такими завданнями, як: детальний аналіз законодавчої бази та науково-дослідницької літератури відповідно до зазначеної проблеми; дослідження проблематики митного оформлення вантажів у митному режимі “митний склад”; розроблення прикладних рекомендацій задля вирішення проблем митного оформлення вантажів у митному режимі “митний склад”.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Процедура митного оформлення вантажів у митному режимі “митний склад” передбачає виконання відповідними особами та митними органами сукупності дій або формальностей з метою дотримання вимог законодавства, необхідних для випуску товарів у вільний обіг.

Цієї тематики стосуються роботи таких науковців, як: Д. С. Белова, Д. А. Біленець, Л. М. Ганас, О. І. Дорош, Г. М. Квеляшвілі, І. П. Колесник, Б. А. Кормич, Ю. Д. Кунев, Н. М. Любін, О. В. Мукан, Л. С. Ноджак, В. Й. Титор, С. М. Трухан та ін. Так, Л. М. Ганас, О. І. Дорош, О. В. Мукан, Л. С. Ноджак та С. М. Трухан у своїй праці навели послідовність здійснення митного оформлення міжнародних вантажів [1]. Г. М. Квеляшвілі здійснив характеристику митних складів відкритого і закритого типів [2]. Б. А. Кормич та Д. А. Біленець виділили основні переваги і недоліки системи митного оформлення, яка функціонує в Україні [3]. Б. А. Кормич проаналізував також вітчизняний та європейський підходи до сутності митних режимів та критеріїв їх систематизації [4]. Ю. Д. Кунев та Д. С. Белова провели дослідження правової категорії “митна процедура “митний склад” на підставі аналізу змісту її складових елементів [5]. Н. М. Любін визначає процес митного оформлення як сукупність заходів, пов’язаних із результатами митного контролю вантажів, що перетинають митний кордон [6]. В. Й. Титор у своїй праці висвітлив специфіку митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України для вільного обігу [9].

Виклад основного матеріалу

Митне оформлення – це діяльність митних органів, яка передбачає чітке виконання послідовних дій щодо поміщення товарів та транспортних засобів у відповідний митний режим та завершення дії цього режиму. Процедура митного оформлення починається із моменту подання декларантом або уповноваженою ним особою митному органу митної декларації або документа, який її замінює, та документів, необхідних для здійснення митного оформлення товарів у заявлених митних режимах [7].

Для здійснення процедури митного оформлення декларант або уповноважена ним особа подає певний перелік документів та відомості про них, зокрема [11]:

1. Обов’язкові документи:

- підтверджувальні документи про декларанта (уповноважену ним особу), який подає митну декларацію;
- зовнішньоекономічний договір або інші документи, що підтверджують право власності, користування та/або розпорядження товарами;
- транспортні документи;
- комерційні документи.

2. Додаткові документи (у разі необхідності):

- документи, що підтверджують застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- документи, які підтверджують дотримання обмежень під час застосування захисних, антидемпінгових та компенсаційних заходів;
- документи, що підтверджують країну походження товару (у випадках, передбачених Митним кодексом);

- документи, які підтверджують сплату митних платежів;
- документи, що підтверджують право на пільгове оподаткування митними платежами відповідно до вибраного митного режиму;
- документи, які підтверджують зміну термінів сплати митних платежів;
- документи, що підтверджують заявлену митну вартість товарів відповідно до вибраного методу її визначення.

Згідно з Митним кодексом України “митний режим” – це комплекс взаємопов’язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети (переміщення товарів через митний кордон України) визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і зумовлюють їх використання після митного оформлення [7].

Під час реалізації зовнішньоекономічних операцій митний режим “митний склад” є надзвичайно актуальним та вигідним. Відповідно до ст. 121 Митного кодексу України “митний склад” – це митний режим, відповідно до якого іноземні або українські товари зберігаються під митним контролем із умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Цей митний режим застосовується у разі розміщення товарів на митний склад.

Відповідно до наказу Міністерства фінансів України № 835 під митним складом слід розуміти один або декілька складських об’єктів, які розташовані за однією адресою або в межах нерозривної огороженої по периметру території. Також у наказі містяться такі поняття, використовувані для означення “митного складу”: “складський об’єкт”, “сховище природного газу (газосховище)”, “відкритий майданчик”, “критий майданчик”, “приміщення”, “резервуар”, “холодильна (морозильна) камера” [8].

Для прикладу, якщо підприємство, здійснюючи зовнішньоекономічну діяльність, не може сплатити повний обсяг податків та зборів, то виникає необхідність дроблення партії продукції, яка перебуває під митним контролем, що передбачає початкове її переміщення на митний склад. Окрім вищезазначеного, також може виникати необхідність здійснення передпродажної підготовки (сортування, перепакування, покращення упаковки або товарних якостей) ввезеного вантажу, без зміни його основних характеристик. Процедура митного оформлення вантажів у митному режимі “митний склад” передбачає реалізацію послідовних етапів (рис. 1).

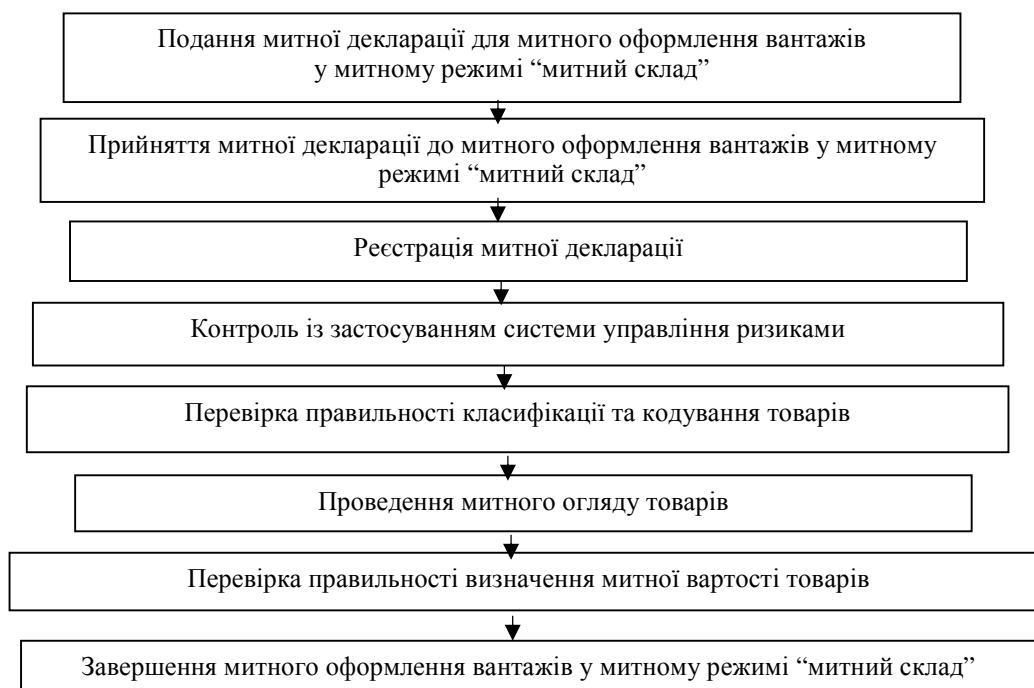

Рис. 1. Етапи митного оформлення вантажів у митному режимі “митний склад”

Поміщення вантажів у митний режим “митний склад” здійснюється так:
перевірка списків товарів на наявність заборони на їх ввезення;
укладення контракту із замовником, із зазначенням митного режиму “митний склад”;
узгодження термінів зберігання, відповідно до специфіки продукції;
узгодження вартості зберігання вантажів, а також умови інвентаризації та випуску продукції у вільний обіг;
декларування вантажів, які помістив у митний режим “митний склад” утримувач складу.

Власниками митних складів можуть бути суб’єкти господарювання, яким надано дозвіл на відкриття та експлуатацію митного складу, а також внесено до реєстру власників митних складів. Для отримання дозволу на відкриття та експлуатацію митного складу потрібно сформулювати та подати необхідний перелік документів, засвідчених у визначеному законодавством порядку (рис. 2) [10].

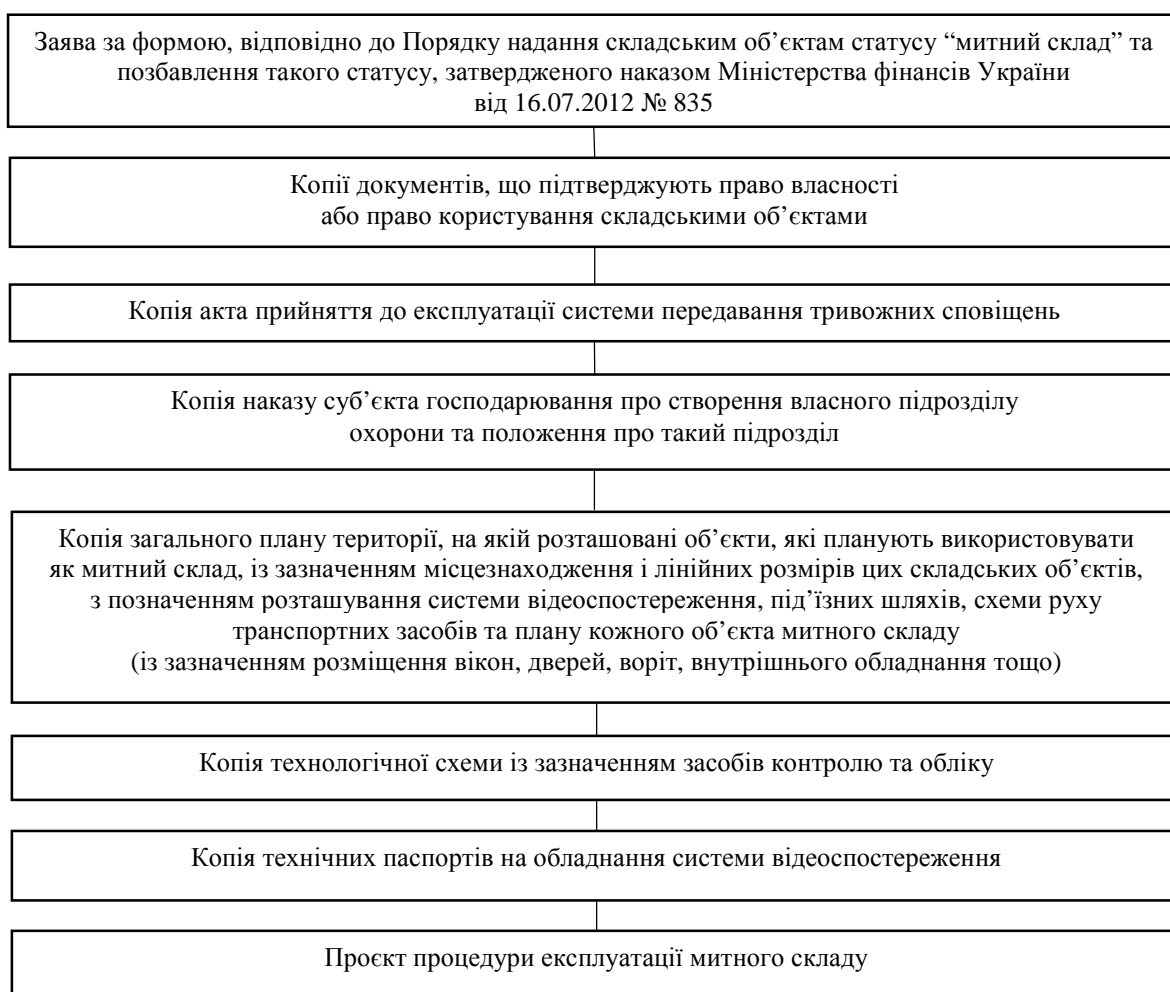

Рис. 2. Перелік документів для надання дозволу на відкриття та експлуатацію митного складу

Розміщення у митному режимі “митний склад” товарів, які поміщені в інші митні режими для їх зберігання, перевантаження або дозавантаження, здійснюється на основі митних декларацій, відповідних митних режимів (транзиту, тимчасового ввезення, переробки на митній території, експорту, тимчасового вивезення, переробки за межами митної території). На митному складі можуть поміщатися товари, термін зберігання яких перевищує 90 днів, за винятком [7]:

- 1) товарів, які заборонені для експорту, імпорту та транзиту;

- 2) товарів, у яких закінчився термін придатності;
- 3) товарів гуманітарної допомоги;
- 4) живих тварин;
- 5) електроенергії, що переміщується лініями електропередачі.

На митному складі можуть виконуватися складські операції, пов'язані із забезпеченням умов зберігання товарів, які у ньому розміщені. Такі операції необхідно здійснювати із дотриманням заходів щодо забезпечення цілісності характеристик товару відповідно до коду Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності. До таких операцій належать [7]:

- 1) переміщення товарів у межах складу з метою їх раціонального розміщення;
- 2) чищення;
- 3) провітрювання;
- 4) створення оптимального температурного режиму зберігання;
- 5) сушіння;
- 6) захист від корозії;
- 7) боротьба зі шкідниками;
- 8) інвентаризація.

Граничний термін зберігання товарів у митному режимі “митний склад” не може перевищувати 1095 днів. Після поміщення товарів у інший митний режим дія митного режиму “митний склад” завершується. Існують певні вимоги щодо періоду зберігання у митному режимі “митний склад” підакцизних товарів, іноземних товарів, які були попередньо поміщені у інші митні режими (транзит, тимчасове ввезення, переробка на митній території), а також продуктів переробки, оскільки термін їх зберігання не може перевищувати 365 днів. Термін зберігання у митному режимі “митний склад” товарів, які призначені для експорту, не може перевищувати одного року, після чого ці товари підлягають вивезенню за межі митної території України [7].

Беручи до уваги вищезазначене, доцільно зауважити, що митний режим “митний склад” надзвичайно зручно застосовувати під час реалізації зовнішньоекономічних операцій, особливо ввезення продукції, кінцевий покупець якої ще не відомий. Попри вагомі переваги цього митного режиму, слід виокремити проблем у разі його використання:

1. Недосконалість чинного законодавчого регулювання діяльності із розміщення вантажів у митний режим “митний склад”.

2. Відсутність чітко встановленої плати за користування послугами щодо розміщення товару на митному складі. Необхідно встановити єдину цінову політику щодо надання послуг митних складів із урахуванням регіонального аспекту.

3. Недостатня налагодженість системи контролю та обліку за залишками товарів, які залишаються на митному складі. Такі залишки товарів можуть перебувати на митному складі безстроково, а суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності будуть витратити кошти на їх зберігання. Окрім цього, немає жодного нормативно-правового акта, який міг би регулювати питання щодо контролю за залишками.

4. Невідповідність обладнання митних складів чинним вимогам, адже на митному складі повинно бути забезпечено сприятливий стан, а саме: технічні та захисні засоби задля дотримання потрібного режиму, виділення окремих площ для організації митних складів поблизу пунктів пропуску чи митних постів.

5. Невідповідність умов зберігання продукції та, унаслідок цього, фінансові збитки для обох контрагентів за зовнішньоекономічним контрактом. Зберігання товарів на митних складах має бути організовано так, щоб не допустити ризиків псування майна, його викрадення, знищення. Відповідно до індивідуальної товарної спеціалізації існують вимоги щодо формування спеціальних умов зберігання, а саме відповідного температурного режиму, який повинен завжди підтримуватися. В окремих випадках єдиним продуманим рішенням задля вирішення такої проблеми є розміщення продукції на склад тимчасового зберігання.

Склад тимчасового зберігання – це складський об’єкт, переважно промислової будівлі, у вигляді особливої конструкції, яка споруджується за короткі терміни, призначена для зберігання продукції протягом встановленого періоду (до 90 календарних днів).

Сьогодні тривають регулювання та зміна ситуації із помещенням вантажів у митний режим “митний склад”, адже це один із можливих способів зберігання товарів до повного митного оформлення, а особливістю цього режиму є звільнення від сплати митних платежів та застосування заходів нетарифного регулювання. Кожне підприємство, яке здійснює зовнішньоекономічну діяльність, прагне максимально спростити процедуру митного оформлення.

Висновки

Митні органи України для спрощення митних процедур активно впроваджують механізм електронного декларування, який істотно зменшує вартість, пришвидшує здійснення митного оформлення та підвищує ефективність митного контролю. Митне оформлення – необхідна умова для застосування заходів тарифного і нетарифного регулювання. Питання ефективності митного оформлення мають надзвичайно велике значення у зовнішньоекономічній діяльності, оскільки безпосередньо впливають на обсяги експорту та імпорту.

Перспективи подальших досліджень

Перспективи подальших досліджень – комплексне діагностування та удосконалення методологічних та правових засад функціонування митних режимів в Україні та їх гармонізація відповідно до міжнародних та європейських стандартів.

Список літератури

Ганас Л. М., Дорош О. І., Муқан О. В., Ноджак Л. С., Трухан С. М. (2019). Особливості митного оформлення міжнародних вантажів в митному режимі “імпорт”. Ефективна економіка, № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6959>. (дата звернення: 15.09.2021).

Квеліашвілі Г. М. (2012). Послуги в митній сфері як інструмент державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Публічне адміністрування: теорія та практика: електр. збірник наук. праць, № 1. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2012-01\(7\)/12kgmrzd.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2012-01(7)/12kgmrzd.pdf). (дата звернення: 15.09.2021).

Кормич Б. А., Біленець Д. А. (2017). Режим зони митного контролю: адміністративно-правові основи: монографія. Чернівці: Технодрук. 180 с.

Кормич Б. А. (2017). Митні режими або митні процедури: європейські стандарти термінології та класифікації. Lex portus, № 2. С. 142–153. URL: <https://lexportus.net.ua/ru/vipusk-2-17>. (дата звернення: 15.09.2021)

Кунев Ю. Д., Белова Д. С. (2019). Митна процедура митний склад: теоретичні аспекти. Правова позиція, № 2 (23). С. 60–69

Любін Н. М. (2016). Прагматизм митного оформлення товарів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України. Державне управління: удосконалення та розвиток, № 5. С. 78–93

Митний кодекс України № 4495-VI від 13.03.2012 р. із змінами і доповненнями № 1492-IX від 01.06.2021 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>. (дата звернення: 16.09.2021)

Наказ Міністерства фінансів України № 835 від 16.07.2012 р. “Про затвердження Порядку надання складським об’єктам статусу “митний склад” та позбавлення такого статусу” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1324-12#Text> (дата звернення: 16.09.2021)

Титор В. Й. (2019). Митний контроль та митне оформлення транспортних засобів // Економіка та митно-правові відносини, Вип. 11–12, червень–серпень. С. 58–66.

Портал електронних сервісів Міністерства економіки України URL: <https://my.gov.ua/info/service/2763/documents?languageId=0> (дата звернення: 17.09.2021)

Єдиний експортний веб-портал. URL: <https://export.gov.ua/4-iaak-prokhoridit-mitne-oformlennia-tovariv> (дата звернення: 17.09.2021)

References

- Ganas L. M., Dorosh O. I., Mukan O. V., Nodzhak L. S., Trukhan S. M. (2019). Osoblyvosti mytnoho oformlennia mizhnarodnykh vantazhiv v mytnomu rezhymy “import” [Features of customs clearance of international cargoes in the customs regime “import”]. *Efektivna ekonomika*, No. 3. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6959> (accessed: 15.09.2021).
- Kveliashvili H. M. (2012). Posluhy v mytnii sferi yak instrument derzhavnoho rehuliuвання zovnishno-ekonomichnoi diialnosti [Services in the customs sphere as a tool for state regulation of foreign economic activity]. *Publichne administruvannia: teoriia ta praktyka: Elektronnyi zbirnyk naukovykh prats*, No. 1. Retrieved from: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2012-01\(7\)/12kgmrzd.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2012-01(7)/12kgmrzd.pdf) (accessed: 15.09.2021).
- Kormych B. A., Bilenets D. A. (2017). *Rezhym zony mytnoho kontroliu: administratyvno-pravovi osnovy* [The regime of the customs control zone: administrative and legal bases]. Chernivtsi: Technodruk.
- Kormych B. A. (2017). Mytni rezhymy abo mytni protsedury: yevropeiskі standarty terminolohii ta klasyfikatsii [Customs regimes or customs procedures: European standards of terminology and classification]. *LEX PORTUS*, No. 2 (4), 142–153. Retrieved from: <https://lexportus.net.ua/ru/vipusk-2-17>. (accessed: 15.09.2021).
- Kuniev Yu. D., Bielova D. S. (2019). Mytna protsedura mytnyi sklad: teoretychni aspekty [Customs procedure customs warehouse: theoretical aspects]. *Pravova pozytsiia*, No. 2 (23), 60–69.
- Liubin N. M. (2016). Prahmatyzm mytnoho oformlennia tovariv ta inshykh predmetiv, shcho peremishchuiutsia cherez mytnyi kordon Ukrainy [Pragmatism of customs clearance of goods and other items moving across the customs border of Ukraine]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok* No. 5, 78–93.
- Mytnyi kodeks Ukrainy vid 13.03.2012. No. 4495-VI zi zminamy ta dopovnenniamy vid 01.06.2021 p. No. 1492-IX. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>. (accessed: 16.09.2021).
- Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 16.07.2012. No. 835 “Pro zatverdzhennia Poriadku nadannia skladskym obiekтам statusu “mytnyi sklad” ta pozbavlennia takoho statusu”. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1324-12#Text> (accessed: 16.09.2021).
- Tytor V. I. (2019). Mytnyi kontrol ta mytne oformlennia transportnykh zasobiv [Customs control and customs clearance of vehicles]. *Ekonomika ta mytno-pravovi vidnosyny*, Vol. 11–12, 58–66.
- The electronic services portal of the Ministry of Economy of Ukraine. Retrieved from: <https://my.gov.ua/info/service/2763/documents?languageId=0> (accessed: 17.09.2021).
- Single export web portal. Retrieved from: https://export.gov.ua/4-iak_prokhorodit_mitne_oformlennia_tovariv (accessed: 17.09.2021).

M. H. Bortnikova, Ya. O. Krokhmalna
Lviv Polytechnic National University

FEATURES OF CARGOES CUSTOMS CLEARANCE UNDER THE “CUSTOMS WAREHOUSE” REGIME

© Bortnikova M. H., Krokhmalna Ya. O., 2021

The essence and features of the customs regime “customs warehouse” in modern conditions of foreign economic activity are investigated. The sequence of stages of customs clearance of goods in the customs regime “customs warehouse” is clarified. The problems of “customs warehouses” and the peculiarities of placing goods in the customs warehouse, as well as the peculiarities of storage of goods, the permissible terms of their storage and the list of necessary documentation are analyzed. Today, the “customs warehouse” regime in the process of implementing various foreign economic transactions is extremely relevant and profitable. “Customs warehouse” is a customs regime according to which foreign or Ukrainian goods are stored under customs control with conditional full exemption from taxation by customs duties and without the application of measures of non-tariff regulation of foreign economic activity. This customs regime is applied when placing goods at the customs warehouse. Operations carried out with goods stored in the customs regime of the customs warehouse at the customs warehouse should not change the characteristics according to which these goods were classified according to the Ukrainian classification of goods of foreign economic activity. The term of storage of goods in the customs regime of the customs warehouse may not exceed 1095 days from the

date of placement of these goods in the specified customs regime. Taking in to account the above, the “customs warehouse” mode is extremely convenient to use, and it can also be used when the final buyer is still unknown when importing goods, but when using this customs regime, the following problems arise:

1. Imperfection of the existing legislative regulation of activities when placing goods in the customs regime “customs warehouse”.

2. Lack of clearly established tariffs for the use of services for the placement of goods in a customs warehouse. It is necessary to establish a unified pricing policy for the provision of customs warehousing services, taking into account the regional aspect.

3. Insufficient system of control and accounting of balances of goods in the customs warehouse. Such leftovers of goods can be in the customs warehouse for an unlimited time, and foreign economic entities will spend money on their storage. In addition, there is no legal regulation that could regulate the control of residues.

4. Inconsistency of the equipment of customs warehouses with existing requirements, since the customs warehouse must be provided in a favorable state, namely: technical and protective means to ensure the necessary regime, for the allocation of separate areas for customs warehouses near checkpoints or customs posts.

5. Failure to comply with the storage conditions of products, as well as the occurrence of financial losses of both counterparties under a foreign trade contract. The storage of goods in customs warehouses should be organized in such a way as to exclude the risks of damage to property, its theft, and destruction. According to the individual specialization of the product, there are requirements for the formation of special storage conditions, namely the appropriate temperature regime, which must always be maintained. In some cases, the only well-thought-out solution to solve this problem is to place the product in a temporary storage warehouse.

To simplify customs procedures, the customs authorities of Ukraine are actively implementing the mechanism of electronic declaration, which significantly reduces the cost and reduces the time of customs clearance and enhances the effectiveness of customs control. Issues of efficiency of customs clearance are extremely important in foreign economic activity, as they directly affect the volume of exports and imports.

Key words: foreign economic activity; customs clearance; customs regime; customs warehouse; temporary storage warehouse; storage period; goods; cargo.